

ÄTSTÖRNINGAR

Ätstörningar är en grupp allvarliga psykiatriska sjukdomar som präglas av ihållande problematik med födointaget. Detta är ofta kombinerat med en onormal strävan att gå ner i vikt, samt tankar som upptas av vikt och kroppsform. De mest kända ätstörningarna är Anorexia Nervosa och Bulimia Nervosa, medan de vanligast förekommande är så kallade atypiska ätstörningar. Det innebär att personen har vissa anorektiska eller bulimiska symtom, men uppfyller inte alla kriterier för någon av de specifika ätstörningarna. Samsjuklighet av t.ex. ångest, depression, självmordsbenägenhet, tvångssyndrom och beroende är vanligt.

SYM TOM

Anorexia Nervosa utmärks av kraftig undervikt som ofta är så svår att livsviktiga kroppsfunktioner påverkas, t.ex. svårighet att bibehålla normal kroppstemperatur, lågt blodtryck och avsaknad av menstruation hos kvinnor. Det är vanligt att patienten upplever en stark rädsla för att gå upp i vikt eller bli tjock och har en störd uppfattning om sin egen kropp. Upp till 10 procent av de som drabbas dör som en följd av sjukdomen, vilket gör den till den dödligaste psykiatriska sjukdomen. Dessutom medför sjukdomen ofta ett stort personligt lidande för de drabbade och dess närstående.

Bulimia Nervosa präglas av återkommande hetsätning och kompensatoriskt beteende för att göra sig av med det man ätit, ofta sker detta genom att kräkas eller använda laxermedel. Till skillnad från en anorektisk person, brister kontrollen över matintaget med jämna mellanrum hos en person med bulimi, vilket leder till att stora mängder mat vräks in på kort tid. I likhet med anorexi förekommer ofta en stark rädsla för att gå upp i vikt, och självkänslan är starkt beroende av vikt och kroppsform. Patienten förblir oftast normalviktig vilket gör att kroppsliga symptom vid bulimi sällan blir lika tydliga och allvarliga som vid anorexi. Frekventa kräkningar och användning av laxermedel kan dock ge allvarliga effekter på hjärta och cirkulation, och långvariga kräkningar kan leda till frätskador på tänderna.

DIAGNOS OCH BEHANDLING

Behandlingen av ätstörningar utgår ifrån fyra grundprinciper: nutrition, kroppsvård och läkemedelsbehandling, psykoterapeutisk behandling och omvårdnad. De olika behandlingarna kombineras ofta. Det handlar inledningsvis många gånger om att behandla svåra kroppsliga komplikationer. Det är också viktigt att jobba med att förhindra återinsjuknande. Tyvärr svarar vissa dåligt på behandlingen och kan dras med sjukdomen under mycket lång tid. I svåra fall kan patienten avlida i följderna av sin sjukdom.

FORSKNING

Det finns ett stort behov av forskning syftande till ökad förståelse, bättre behandling, och inte minst för att öka det psykiska välbefinnandet och minska kostnaderna för dessa sjukdomar. Idag vet vi att upp mot 80 procent av bakgrunden till anorexi beror på ärftliga faktorer, men lite är känt kring vilka dessa faktorer/gener är. Man vet även att yttre faktorer, till exempel bantning eller en stressande livssituation, är involverande i utvecklingen av anorexi.

VISSTE DU ATT

- Ätstörningar är en grupp allvarliga psykiatriska sjukdomar som präglas av ihållande problematik med födointaget
- Ätstörningar bidrar till kostnader för samhället som är högre än för de flesta andra psykiatriska sjukdomar (förutom psykos).
- Upp till 10 % av de som drabbas av anorexi dör till följd av sjukdomen.
- Det finns en starkt ärftlig komponent i risken att drabbas av ätstörningar, i 13 till 17 årsåldern, och endast knappa 10 % debuterar innan 10 års ålder.